

Bilag nr. 2: Notat med behandling af høringsvar til forslag til klimaplan DK2020 klimaplan

Forslag til klimaplan har været i 9 ugers offentlig høring fra den 2. juni 2022 til den 4. august 2022.
Der er modtaget 12 høringsvar. Numrene herunder henviser til det nummer høringsvarene har i bilag 1.

Nr.	Part/Navn	Adresse	Postnr. og by
(1)	Danmarks Naturfredningsforening v/ Jens Frydendal	Batum Hedevej 3	8830 Tjele
(2)	Ole Madsen	Engelsborgvej 59	8800 Viborg
(3)	Inge Risum	Pilkærvej 34	7800 Vridsted
(4)	Kristian Jahn	Nørresøhøj 18	8800 Viborg
(5)	Cyklistforbundet i Viborg v/ Villy Lauritsen	Solsikkevej 11	8800 Viborg
(6)	DN Viborgs Klimagrube og Cyklistforbundet i Viborg v/ Stig Jensen	Kildebakken 47	8800 Viborg
(7)	DN Viborgs Klimagrube v/ John Hansen, Stig Jensen og Axel Kristiansen	Videbechs Allè, 175c, Hald Ege	8800 Viborg
(8)	Nancy Knudsen, Bent Kiertzner, Elisabeth og Hans T Lund, Jette og Niels Cleemann, Lene Hove og Orla Anthonsen, Sine Claudell, David Munk-Bogballe	Tjele Møllevej 22, Vammen	8830 Tjele
(9)	Alternativet Viborg	Højtoftevej 1	8800 Viborg
(10)	Jesper Knudsen	Møllevej 4	7800 Skive
(11)	Axel Rosager Johansen	Vinkelvej 83	8800 Viborg
(12)	Morten Sørensen	V. Børstingvej 20	7800 Skive

Høringsvarene handler om følgende emner:

A. National klimapolitik	I. Kommunen som ejer/organisation
B. Energiproduktion	J. Inddragelse/samarbejde
C. Varmeforsyning	K. Uddannelse og fællesskab
D. Transport og mobilitet	L. Manglende miljøvurdering
E. Byudvikling og bygninger	M. Affald
F. Landbrug	N. Klimaregnskab
G. Skovrejsning	O. Opfølgning og indhold
H. Grundvand og klimatilpasning	

Høringsvarene under de forskellige emner gennemgås i skemaform på de følgende sider. Under hvert emne er der et resume af bemærkninger med henvisning til forslagsstilleren efter nummereringen på side 1. Heraf fremgår desuden forvaltningens evt. bemærkninger til høringsvarene.

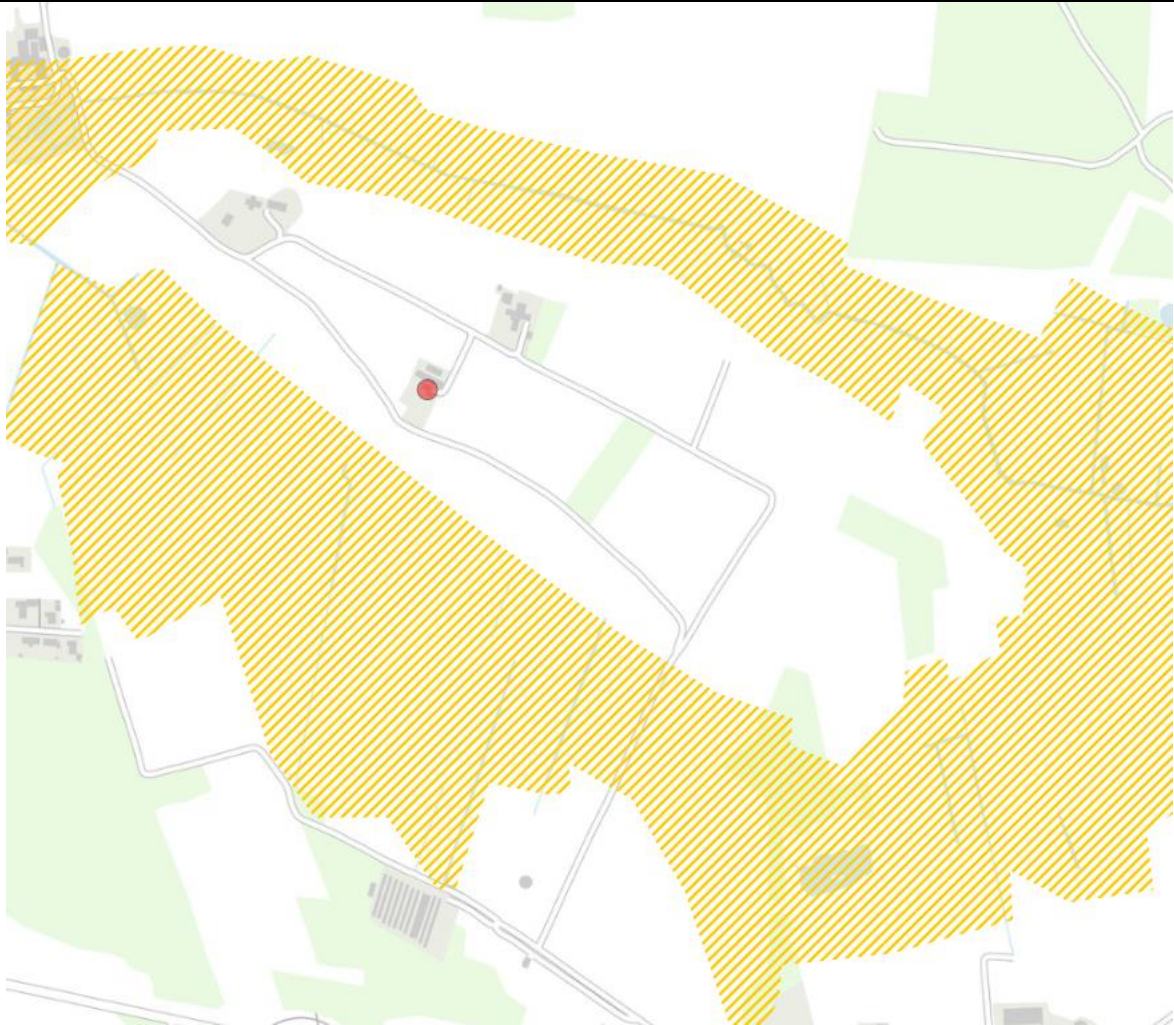
Emne – A. National klimapolitik	Forvaltningens bemærkninger
(7) foreslår, at klimaplanen opdateres med de seneste nationale klimaaftaler, og at Viborg Kommune afsøger mulighederne for at opnå støtte fra nationale ordninger til implementering af planen.	Klimaplanen er udarbejdet på baggrund af forskellige forudsætninger herunder nationale mål og EU-rammer samt de krav der stilles til en DK2020 klimaplan. Det betyder, at klimaplanen afspejler de overordnede nationale målsætninger og viser den overordnede retning. Enkelte nationale delaftaler indskrives nødvendigvis ikke i planen dog kan de sagtens være relevante og essentielle for kommunens klimaarbejde. Derudover vil Klimaplanen vil løbende blive revideret med fx mere ambitiøse delmål og indsatser. Viborg Kommune vil være opmærksom på evt. muligheder for støtteordninger til implementering af planen.
(11) konstaterer, at Klimalovens målsætning er grundlaget og stiller spørgsmål ved, om det er ambitiøst nok for at indfri målet om en maksimal temperaturstigning på 1,5 grader.	Viborg Kommunens overordnede klimamål følger målsætningerne i Klimaloven. Kommunerne er centrale i omstillingen af samfundet. Internationalt er Danmark forpligtet til blandt andet via Parisaftalen at reducere sin klimapåvirkning. Tilsvarende findes der mål for tilpasningen fastsat i EU-direktiver, som er implementeret i dansk lovgivning. I juni 2020 vedtog Regeringen en Klimalov med målet om, at Danmark skal reducere sine drivhusgasudslip med 70 % i 2030 i forhold til 1990-niveau, samt nå målet om en netto-nul udledning i 2050. På den baggrund forventer Viborg Kommune, at Regeringen vil være med til at etablere de rette rammebetingelser for kommunens arbejde med klimaindsatsen og omstillingen af samfundet for indfrielse af de overordnede målsætninger.

Emne – B. Energiproduktion	Forvaltningens bemærkninger
(1) foreslår følgende tiltag, der kan bidrage til at opnå 100 % VE: • Krav om solceller på taget af alle nybyggerier • Solceller på alle velegnede kommunale bygninger (love, der blokerer for det, må man forsøge at få ændret) • Kampagne for at få solcelleanlæg på alle erhvervsbygningernes flade tage • Udlægning af flere egnede arealer til vindkraft og solenergi i kommuneplanen.	Forslagene til tiltag kan indgå i det videre arbejde med indfrielse af målsætningen om, at elproduktionen på energianlæg i kommunen er mindst lige så stor som elforbruget i kommunen.
(2) mener, at Viborg Varme skal basere varmeproduktionen på VE, og at Viborg Kommune skal lægge pres på Viborg Varme til at omstille.	I klimaplanen indgår en målsætning om, at alle fjernvarmewærker har udfaset fossil energi inden 2030. Viborg Kommune vil derfor være i dialog med varmewærkerne i kommunen om fjernvarmeproduktion baseret på VE. Viborg Kommune har godkendt to projektforslag for etablering af eldrevne luft til vand

	varmepumpeanlæg i Viborg samt et projektforslag for en elkedel på Viborg Kraftvarmeværk. Varmepumperne vil kunne dække ca. 35 % af den årlige fjernvarmeproduktion i Viborg og elkedlen vil kunne dække ca. 20 %. Projekterne vil bidrage til at reducere gasforbrug og medføre en betragtelig reduktion i CO₂ og øvrige emissioner. Jf. bestyrelsens beretning på Viborg Varmes generalforsamling d. 28. april 2022 forventer selskabet at have begyndende Apple varme i rørene fra 2024, og at 95 % af fjernvarmen i Viborg allerede i 2026 er omstillet til vedvarende og CO2 fri energi
(3) foreslår, at der udarbejdes en plan for områder med mulighed for eventuel opsætning af solceller de næste 20 år.	Den 10. november 2021 vedtog byrådet et overordnet kommuneplantillæg for solenergianlæg i Viborg Kommune. Kommuneplantillægget udpeger negative områder, hvor der som udgangspunkt ikke kan opstilles solceller og neutrale områder, hvor solceller kan placeres i de omfang, det er foreneligt med og ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på andre arealinteresser i området.
(3) mener, at Viborg Kommune skal sikre, at der ikke opsættes solcelleanlæg, som er fremstillet af komponenter der er produceret via tvangsarbejde og at ansøgere skal dokumentere, at komponenterne ikke er fremstillet under tvangsarbejde.	
(3) mener, at solcelleanlæg skal holde en afstand på 1,5 km til bymæssig bebyggelse og lokalsamfund.	Jf. kommuneplanen skal der ved planlægning for og etablering af solcelleanlæg ske en vurdering af nabohensyn. Der bør holdes en respektafstand til nærmeste nabobeboelse, medmindre disse er medejere af solcelleanlægget. Respektafstanden vurderes konkret i det enkelte tilfælde.
(3) foreslår, at det vurderes, om områder, der ansøges til solceller, i stedet kan omlægges til vådområder eller skov.	Jf. kommuneplanen skal der tilstræbes en multifunktionel anvendelse af områderne til solcelleanlæg. Dette kan bl.a. være etablering af solceller på lavbundsjord/vådområde. Ved alle konkrete ansøgninger for etablering af solcelleanlæg vurderes projektet i forhold til andre arealinteresser i området f.eks. skovrejsningsområder.
(3) foreslår, at kommunen i sin energiplanlægning forholder sig til, om energien kan produceres med et mindre arealforbrug end ved solceller på marker fx ved at benytte tagflader eller opstille vindmøller.	Klimaplanen beskriver, at kommunen vil udarbejde en energiforsyningsplan. I det videre arbejde med prioritering af planlægningen af VE-anlæg i kommunen forventes arealforbrug at indgå som en parameter. I miljørapporterne for solcelleanlæggene ved hhv. Stoholm og Kvosted blev arealforbruget og energiproduktionen sammenlignet med opstilling af vindmøller. I de konkrete projekter, blev det vurderet, at energiproduktion med solceller var den bedste løsning. Dette skyldes, at etablering af vindmøller stiller andre krav om større afstand til nabobeboelser. Desuden blev det konkluderet, at elproduktion på solceller og vindmøller supplerer hinanden, da strømmen produceres på forskellige tidspunkter. Ved opstilling af solceller på tagflader er der forskellige krav til bygningernes konstruktion for at kunne bære et solcelleanlæg. Kommunen kan ikke pålægge private ejendommejerere at opstille solceller på deres tage.

	For nuværende er det ikke attraktivt for kommunen at opstille solceller på egne tagflader.
(7) bemærker, at Viborg Kommune er arealmæssigt Danmarks næststørste kommune og den sandsynligvis må lægge arealer til udbygning af sol- og vindanlæg jf. Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022 (25. juni 2022). (7) vurderer, at det er vigtigt, at Viborg Kommune tager en proaktiv tilgang til arealplanlægningen for at forebygge en konflikt mellem placering af VE-anlæg og naturbeskyttelse.	Med Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022 skal der bl.a. ske en udbygning af arealplanlægningen for VE-anlæg på land. Staten vil screene for mulige områder, og i den forbindelse vil kommunerne få mulighed for at komme med forslag til udpegning af konkrete energiparker. VE-anlæg kan kun placeres i områder, hvor det vurderes, at det er foreneligt med og ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på andre arealinteresser. Der kan ikke placeres VE-anlæg i områder, hvor det er i konflikt med fx naturbeskyttelsesområder.
(7) bemærker, at klimaplanen mangler referencer til beskyttede naturområder og biodiversitet.	Viborg Kommune arbejder med grøn omstilling indenfor: • Klima (drivhusgasreduktion og klimatilpasning) • Biodiversitet (en mangfoldig natur på land og i vand) • Cirkulær økonomi (affaldsforebyggelse, genbrug mv.) Klimaplanen fokuserer på planlægning og gennemførelse af målrettede indsatser inden for drivhusgasreduktion. Hensyn til beskyttede naturområder og biodiversitet indgår også i kommunens arbejde med grøn omstilling, men er ikke en del af klimaplanen. Klimaplanen er en overordnet plan, der afføder forskellige konkrete projekter, hvor hensynet til beskyttede naturområder og biodiversitet kan være væsentligt.
(7) anbefaler, at Viborg Kommune holder en konference for borgere, lokalsamfund og andre interessenter inden vedtagelsen af forslag til Klimaplanen om den kommende arealplanlægning for VE-anlæg.	Med klimaplanen er der en målsætning om, at elproduktionen på vedvarende energianlæg i kommunen er mindst lige så stor som elforbruget i kommunen samtidig med, at der nationalpolitisk er et ønske om udbygning af elproduktion på landbaserede VE-anlæg. Det betyder, at der skal planlægges for yderligere konkrete anlæg. Områder til placering af disse anlæg bliver ikke udpeget i klimaplanen, men vil blive behandlet selvstændigt i kommende planer. Den 10. november 2021 vedtog byrådet et overordnet kommuneplantillæg for solenergianlæg i Viborg Kommune. Kommuneplantillægget udpeger negative områder, hvor der som udgangspunkt ikke kan opstilles solceller og neutrale områder, hvor solceller kan placeres i de omfang, det er foreneligt med og ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på andre arealinteresser i området. Derudover fastlægger kommuneplantillægget en række retningslinjer. Ved udarbejdelsen af kommuneplantillægget blev der afholdt et borgermøde i idéfasen og et borgermøde i forbindelse med vedtagelsen. Her blev der også indkaldt høringsvar til planen. Derudover har der ved planlægningen for konkrete solcelleanlæg også været afholdt borgermøder i hhv. idé- og vedtagelsesfase samt indkaldt høringsvar. Tilsvarende gør sig gældende for planlægning for konkrete vindmølle- og biogasanlæg

	Den 24. august behandlede Økonomi- og Erhvervsudvalget en sag om igangsætning af overordnet planlægning for vindmøller i Viborg Kommune. I forbindelse med planprocessen vil der blive afholdt borgermøde og indkaldt høringssvar.
(7) foreslår, at Viborg Kommune bruger Grønt Danmarkskort proaktivt til at forebygge konflikter mellem beskyttede naturområder og arealer, der udpeges til VE anlæg som led i revision af Kommuneplanen.	I forbindelse med planlægning for VE-anlæg skal hensyn til forskellige interesser varetages herunder naturbeskyttede områder.
(10) bemærker, at der er ansøgt om etablering af et solcelleanlæg mellem Vridsted og Vroue beliggende op til (10)s ejendom.	Bemærkningerne omhandler et konkret projekt, som håndteres i en konkret sagsbehandling. Det har ikke betydning for klimaplanen. Ultimo 2021 modtog forvaltningen en ansøgning om et solcelleprojekt beliggende mellem Vridsted og Vroue. Jf. kommuneplanens retningslinje for store solcelleanlæg, skal der ved planlægning for og etablering af solcelleanlæg ske en vurdering af nabohensyn. Der bør holdes en respektafstand til nærmeste nabobeboelse, medmindre disse er medejere af solcelleanlægget. Respektafstanden vurderes konkret i det enkelte tilfælde.
(10) giver udtryk for, at landmændene, som ejer jorden til solcelleprojektet, ønsker at få brugt noget lavbundsjord med projektet, men at der ikke er lavbundsjord nær (10)s ejendom.	Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for lavbundsarealer, herunder beliggenheden af lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder. På kortet nedenfor ses udpegningen af lavbundsarealer i det område, hvor der er ansøgt om etablering af et solcelleanlæg.

	
(10) mener, at solceller ikke bør placeres på jorden og til gene for andre.	
(10) bemærker, at solcelleprojektet mellem Vridsted og Vroue placeres i et område, der lokalt benyttes som naturområde, hvilket vil blive ødelagt med projektet.	Jf. kommuneplanens retningslinje for store solcelleanlæg bør borgeres eksisterende mulighed for at færdes ad eksisterende stier og spor i landskabet fastholdes eller erstattes af nye stier eller spor ved etablering af solcelleanlæg.

(10) foreslår, at stedet besigtiges inden der træffes beslutning om solcelleprojektet mellem Vridsted og Vroue.	I forbindelse med planlægning for konkrete solcelleprojekter udarbejdes der typisk visualiseringer, der skal vise den visuelle påvirkning et anlæg vil have på omgivelserne. Dette kan suppleres med besigtigelser.
(9) mener, at målsætningen om at 70 % af energiforbruget er dækket af vedvarende energi i 2030 er for lidt, og at biomasse ikke skal regnes som vedvarende energi.	Klimaplanens målsætninger er baseret på realistiske fremskrivninger og politiske ambitioner. Klimaregnskabet er udarbejdet på baggrund af internationale standarder. Alle Kommuner i Region Midtjylland får udarbejdet regnskaber efter samme metode. Afbrænding af biomasse regnes for CO ₂ -neutralt ved opgørelsen af de danske drivhusgasudledninger. Der kommer CO ₂ ud af skorstenen, når biomassen brændes af, men ifølge de internationale regler skal udledningen konteres i det land, der udtager biomassen fra sine skove. Udtager et land biomasse, så kulstofpuljen i dets skove reduceres, skal det ifølge de internationale regler tælles med som en udledning i landets klimaopgørelse.
(9) bemærker, at overskudsvarme genereret ved et højt strømforbrug ikke kan betragtes som vedvarende energi i vores energisystem.	Ved anvendelse af overskudsvarme i fjernvarmesystemet kan anden varmeproduktion fortrænges.
(12) bemærker, at målsætningen om, at elproduktionen på VE-anlæg i kommunen er mindst lige så stor som elforbruget, er problematisk, da Viborg Kommune ikke kan planlægge sin egen elproduktion. Dette skyldes, at vejrenergi (sol og vind) leverer efter vejret, og strøm skal bruges øjeblikkeligt, og ellers kan der opstå problemer med forsyningssikkerheden. (12) mener, at målsætningen gør Viborg Kommune til en del af problemet og ikke løsningen.	Med 'Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022 (25. juni)' indgået af regeringen og en bred kreds af partier, er det fastsat, at der bl.a. ske en udbygning af VE-anlæg på land. På land er det ambitionen at firedoble produktionen af VE frem mod 2030. Med aftalen skal kommuner i hele landet fremme vedvarende energiproduktion. Kommunen får udarbejdet klima- og energiregnskaber for kommunen som geografi. Regnskaberne udarbejdes i samarbejde med Region Midtjylland og de resterende kommuner i regionen, som får udarbejdet tilsvarende regnskaber. Det er med udgangspunkt i regnskaberne, at kommunen opgør elforbruget og elproduktionen i kommunen. Med målsætningen tilstræbes der balance i forbrug og produktion på årsbasis, selvom der ikke er en direkte forbindelse mellem den strøm, der produceres og forbruges inden for Viborg Kommunes geografi. Så målsætningen om, at elproduktionen på VE-anlæg i kommunen er mindst lige så stor som elforbruget i kommunen, er ikke et udtryk for, at Viborg Kommune anser energisystemet inden for kommunegrænsen som et selvstændigt lukket system. I stedet er det en ambition om, at forbruget svarer til produktionen på årsbasis. Klimaplanen er udarbejdet som en del af projektet DK2020 – klimaplaner for hele Danmark, hvor 95 kommuner udarbejder klimahandlingsplaner, der er i overensstemmelse med målsætningerne i Parisaftalen. Overordnet anskuer de fleste kommuner energisystemet på samme vis som Viborg Kommune, hvor der enten er en målsætning som i Viborg eller en målsætning om, at der produceres mere.
(12) anfægter målsætningen om, udvikling og placering af et eller flere PtX-anlæg, der sikrer et mere optimeret og sammenhængende energisystem. Idet (12) mener, at Viborg Kommune ikke skal lave	Med målsætningen ønsker Viborg Kommune at understøtte, at der placeres et eller flere PtX-anlæg i kommunen. Som planmyndighed kan kommunen indgå i dialog med private projektudviklere i deres forarbejde til ansøgninger om PtX-anlæg. Det er ikke hensigten, at Viborg Kommune skal til at bedrive forskning, men være med til at planlægge for et eller flere anlæg.

forskning og udvikling, og påpeger, at der er et energitab på 75 % ved at lave strøm om til hydrogen og tilbage igen, og at der desuden ikke endnu ikke findes anlæg der kan bidrage til et sammenhængende energisystem.	Dette skal ses i sammenhæng med 'Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022 (25. juni)' indgået af regeringen og en bred kreds af partier. Heri præsenteres PtX-anlæg som en central forudsætning for grøn omstilling og indfrielse af den nationale målsætning om 70 % reduktion af udledningen af drivhusgasser i 2030. Desuden ønsker aftalepartierne, at der skal ske en hurtig udbygning af VE-anlæg herunder PtX-anlæg.
--	--

Emne – C. Varmeforsyning	Forvaltningens bemærkninger
(1) mener, at klimaplanen bliver mere ambitiøs, hvis den fastlægger, at alt overskudsvarme fra virksomheder skal udnyttes.	Viborg Kommune kan ikke diktere, at overskudsvarme fra virksomheder skal anvendes, men kommunen kan forsøge at påvirke parter, som har indflydelse på det. Derfor har klimaplanen en målsætning om, at overskudsvarme fra virksomheder udnyttes i varmforsyningen.
(7) mener, at Viborg Kommune og forsyningsselskaberne skal redegøre for tidsplaner, investeringer i grøn varme og forventede forbrugstariffer på møder med forbrugerne.	Alle varmeværker i Viborg Kommune er forbrugsejede selskaber, det er derfor op til de enkelte værker, hvilke investeringer i fjernvarmeproduktion, de ønsker at foretage. Det er også de enkelte værker, der fastsætter forbrugstariffer. Jf. varmforsyningsloven påhviler det kommunen at drage omsorg for, at der udarbejdes projekter for kollektive varmforsyningsanlæg, og de kan bl.a. belyse mulighederne for, at fjernvarmeanlæg sikrer den mest økonomiske anvendelse af energi. I klimaplanen indgår en målsætning om, at alle fjernvarmeværker har udfaset fossil energi i 2030. For at indfri denne målsætning vil Viborg Kommune være i dialog med varmeværkerne. Derudover vil Viborg Kommune inden udgangen af 2022 sende et brev til alle ejere af naturgas- og oliefyr om deres muligheder for fjernvarme. Det kan der læses mere om på kommunens hjemmeside www.viborg.dk/varme.
(7) anbefaler, at Viborg Kommune og forsyningsselskaberne inden vedtagelsen af klimaplanen afholder konferencer om planerne for omstilling til grøn varme og elforsyning.	I løbet af efteråret vil Viborg Kommune henvende sig til de landsbyer med naturgas, hvor der umiddelbart vil være grundlag for fjernvarme. Dette arbejde vil pågå sideløbende med vedtagelse af klimaplanen.
(7) forslår, at der redegøres for, hvordan der bliver fulgt op på initiativer fra den nationale klimaaftale fx udarbejdelse og godkendelse af varmeplan, rådgivning af forbrugere mv.	Indsatser ift. varmeplanlægning er beskrevet i bilag 1 til klimaplanen under målet om at omstille oliefyr og naturgasfyr til vedvarende energi. Her beskrives, at Viborg Kommune er i gang med en fjernvarmeanalyse. Kommunen vil inden udgangen af 2022 sende breve om hvilke muligheder for bygningsopvarmning der er i stedet for olie- og gasfyr, og brevene sendes til alle, der bor eller ejer en ejendom i et område, der er udlagt til varmforsyning med naturgas. Der kan læses mere om arbejdet med analysen og de breve der sendes til ejere af naturgas- eller oliefyr på kommunens hjemmeside www.viborg.dk/varme.

Emne – D. Transport og mobilitet	Forvaltningens bemærkninger
(1) bemærker, at antallet af fossile biler skal reduceres.	Kommunen har begrænset handlemulighed ift. at påvirke borgernes bilejerskab. Målsætninger og delmål er formuleret på baggrund af scenarieberegninger og politiske ambitioner. I det videre arbejde med delmålet om at 25 % af alle personbiler, der er indregistreret i Viborg Kommune som geografi, er el- eller brintbiler, kan der evt. ses på det samlede antal biler med fossile brændsler som drivmiddel.
(1) mener, at den klimamæssige effekt også skal vurderes for nye statsveje gennem kommunen fx i spørgsmålet om en motorvej eller 0+vej.	Ny midtjysk motorvej mellem Klode Mølle og Løvel indgår i en infrastrukturaftale. Det er Vejdirektoratet, der arbejder med forundersøgelser for den nye midtjyske motorvej fra foråret 2022 til efteråret 2024. Herunder indgår gennemførelse af en VVM-undersøgelse af mulige linjeføringer øst og vest om Viborg.
(1) foreslår, at hastigheden sættes ned til hhv. 80 km/t og 40 km/t på alle veje i Viborg Kommune, da det vil reducere brændstofforbruget og dermed CO ₂ -udledningen.	Klimaplanen vil sætte en overordnet ramme for næste opdatering af Viborg Kommunes Trafikplan. Byrådet har på mødet d. 15. marts 2022 vedtaget, at Viborg Kommunes trafikplan skal opdateres. Forslagene kan evt. indgå i det videre arbejde med trafikplanen.
(4) foreslår, at bybussen stopper på Amtmandshøjen en gang i timen. (4) foreslår, at X-busser forsøgsvis genindføres med afgang fredag og søndag aften. (4) bemærker, at det ikke kan være rigtigt, at der ikke er en direkte forbindelse mellem Viborg og Ans. (4) foreslår, at togtrafikken omkring Langå gøres mere glidende ved etablering af shunt, så der spares rejsetid.	En kollektiv trafikplan for Viborg Kommune har været i offentlig høring i juni-august 2022. Den omhandler de kommunale busruter (bybusser og lokale ruter) som kører inden for kommunegrænsen. Den kollektive trafikplan forventes godkendt i september.
(4) bemærker, at der ved batterier skal ses på klimabelastningen forbundet med hele batteriets levetid og nævner brinttog som et mere miljøvenligt alternativ. (4) foreslår, at Viborg Kommune undersøger, hvor længe det er muligt at udvinde til produktion af batterier, og om der kommer nye genopladelige batterier inden der planlægges for og opstilles ladestandere.	Der er krav om, at kommunerne skal etablere ladestandere ved en række kommunale bygninger inden 2025 jf. ladestanderbekendtgørelsen. Derudover har byrådet vedtaget en ladestanderstrategi i maj 2022, som aktuelt skal udmøntes (link til sag nr. 16 i byrådet den 18. maj).
(5) foreslår, at der foretages en måling af antallet af rejser der sker på cykel efterfulgt af løbende målinger for at kunne monitorere udviklingen og indfrielse af målsætningen om, at 20 % af alle rejser sker på cykel i 2030. (5) mener, at der bør afsættes flere ressourcer til at kunne følge udviklingen af antallet rejser på cykel.	Transportvaneundersøgelsen for Viborg Kommune 2021 viser den løbende udvikling, og forvaltningen forventer at fremtidige resultater fra denne undersøgelse skal bruges til at følge udviklingen ift. målet om cykeltrafik.

(5) bemærker, at antallet af cykelparkeringspladser, der etableres ved stationen, lyder højt.	Byrådet besluttede i 2021 at bevilge midler til et projekt, der omfatter etablering af ca. 375 nye cykelparkeringspladser på Viborg Station (link til sag nr. 10 på byrådet d. 16. marts 2021).
(5) foreslår, at der udarbejdes en plan for forbedring af cykeltstinet.	Klimaplanen vil sætte en overordnet ramme for næste opdatering af Viborg Kommunes Trafikplan. Byrådet har på mødet d. 15. marts 2022 vedtaget, at Viborg Kommunes trafikplan skal opdateres. Forslagene kan evt. indgå i det videre arbejde med trafikplanen.
(5) foreslår, at der sikres cykelparkeringer ved de fire store indfaldsveje til Viborg.	
(5) mener, at overordnet planlægning af cykelinfrastrukturen bør nævnes som et punkt i klimaplanen under personaleressourcer, afsnit 10.3.	
(6) foreslår, at potentialet for at erstatte korte bilture med cykelture undersøges med inspiration fra lignende undersøgelser i Randers Kommune.	For at indfri målsætningen om, at 20 % af alle rejser sker på cykel i 2030 skal der arbejdes med forskellige indsatser. I den forbindelse kan det være relevant at se nærmere på potentialet i at korte bilture erstattes med cykelture – gerne med inspiration fra Randers Kommune.
(9) påpeger, at den nuværende målsætning om flere el-biler ikke sikrer færre fossile biler, og at klimaplanen bør indeholde et mål for reduktion af fossile biler.	Målsætninger og delmål er formuleret på baggrund af scenarieberegninger og politiske ambitioner. I det videre arbejde med delmålet om at 25 % af alle personbiler, der er indregistreret i Viborg Kommune som geografi, er el- eller brintbiler, kan der evt. ses på det samlede antal biler med fossile brændsler som drivmiddel.
(9) foreslår, at bedre og flere cykelstier suppleres med en indsats for at få flere – også voksne – til at bruge cyklen til transport i hverdagen evt. med inddragelse af cyklistforbundet.	For at indfri målsætningen om, at 20 % af alle rejser sker på cykel i 2030 skal der arbejdes med forskellige indsatser. I den forbindelse vil cyklistforbundet være en relevant samarbejdspartner.
(9) bemærker, at elcyklen er et relevant alternativ til bilen, og at kommunen kunne blive inspireret af Randers Kommune og evt. stille en låne elcykel til rådighed til borgere, som ønsker at afprøve transportformen.	For at indfri målsætningen om, at 20 % af alle rejser sker på cykel i 2030 skal der arbejdes med forskellige indsatser. I den forbindelse kan det være relevant at se nærmere på muligheden for at stille en låncykel til rådighed.
(9) foreslår, at hastighedsbegrænsningerne i byerne sænkes til 40 km/t for at reducere CO ₂ -udledningen og partikelforurening samt øge trafiksikkerheden.	
(9) mener, at klimaplanen også bør indeholde mål om klimaeffekten af statslige veje i Viborg Kommune.	

(9) foreslår, at kommunen skal arbejde for bedre togforbindelser og kortere rejsetid til Aarhus.	
(9) mener, at Viborg Kommune bør arbejde for at mindske flytrafikken og bemærker, at det ikke giver mening at tale om bæredygtig luftfart og lufthavnsdrift.	Med klimaplanen er der fastsat en målsætning om, at der skal ske en reduktion af emissioner fra flytrafik til og fra Viborg. Dette kan opnås på forskellig vis i første omgang er der lagt op til, at Viborg Kommune med sin indflydelse i Midtjyllands Lufthavn vil arbejde for en ejerstrategi med fokus på bæredygtig luftfart og lufthavnsdrift. Dette kan senere udfoldes til andre indsatser på området.
(11) stiller spørgsmål ved, hvornår salget af fossilbiler stopper for at nå målsætningen om 25 % elbiler i kommunen i 2030. (11) foreslår, at kommunen pro-aktivt påvirker bilforhandlerne til at fremme salget af el-biler evt. gennem FN17 Business Center.	Målsætninger og delmål er formuleret på baggrund af scenarieberegninger og politiske ambitioner. I det videre arbejde med delmålet om at 25 % af alle personbiler, der er indregistreret i Viborg Kommune som geografi, er el- eller brintbiler, kan der evt. ses på det samlede antal biler med fossile brændsler som drivmiddel. Et samarbejde med bilforhandlerne i kommunen og FN17 Business Center kan være relevant at se nærmere på i det videre arbejde med klimaplanen,
(11) bemærker, der skal mere til end bedre og flere cykelstier for at få flere op på cyklen. (11) foreslår, at cyklistforbundet kan komme med gode råd.	Viborg Kommune er åben for dialog med cyklistforbundet i det videre arbejde med implementering af klimaplanen og fokus på cyklisme.

Emne – E. Byudvikling og bygninger	Forvaltningens bemærkninger
(1) spørger, om det er muligt at stille krav i fremtidige lokalplaner for nybyggeri om bæredygtigt byggeri ift. energiklasse og materialer.	Planloven giver ikke lovhjemmel til at stille krav om bygningers energiklasse i nye lokalplaner. Med gældende lovgivning kan der stilles krav i lokalplaner om at benytte træ som byggemateriale i nye byggerier, som er et af de mest bæredygtige byggematerialer. Viborg Kommune vil i relevante nye lokalplaner udlægge områder, hvor træ skal benyttes som fx facademateriale. Der arbejdes desuden med dialog med projektudviklere og bygherrer samt med information om bæredygtige valg i byggerier, som kan formidles i lokalplaner og salgsmateriale til kommunale byggegrunde. Viborg Kommune vil løbende følge med i, om der kommer nye muligheder i planloven, som giver lovhjemmel til, at kommuneplanen og lokalplaner kan stille krav om bæredygtige tiltag.
(9) bemærker, at Viborg Kommune bør have grønne forventninger til Apple om, at virksomheden etablerer solceller på egne tage og vindmøller på egen grund.	
(9) mener, at der skal etableres solceller på taget af alle større kommunale bygninger.	For nuværende hænger økonomien ikke sammen ved opsætning af solceller på tagflader på kommunens ejendomme. Ved nybyggeri kan solceller være nødvendige for at leve op til bygningsreglementets krav om energiklasse. I den forbindelse konstrueres bygningerne også til at kunne bære et solcelleanlæg. Forvaltningen følger udviklingen nøje.
(9) foreslår, at der stilles krav om bæredygtighed og energiforbrug til alt nybyggeri, når kommunen sælger	Kommunen kan gå i dialog med ejendomsudviklere og bygherrer om bæredygtighed og energiforbrug, når kommunen udbyder arealer til byudvikling. Information om bæredygtige valg i byggerier kan fx

grunde.	formidles i lokalplaner og salgsmateriale til kommunale byggegrunde.
(11) foreslår, at der skal solceller på alle større kommunale bygninger med fladt tag fx ved at Energi Viborg er ejer eller ved markedsudbud af tagfladerne.	For nuværende hænger økonomien ikke sammen ved opsætning af solceller på tagflader på kommunens ejendomme. Ved nybyggeri kan solceller være nødvendige for at leve op til bygningsreglementets krav om energiklasse. I den forbindelse konstrueres bygningerne også til at kunne bære et solcelleanlæg. Forvaltningen følger udviklingen nøje, og i den forbindelse kan det være relevant at se nærmere på udbud af tagfladerne.
(11) påpeger, at Apple bør opstille solceller på taget og vindmøller på egen grund.	Lokalplan nr. 460 og 518, som omfatter Apples datacenter, giver for at etablere solceller på tagflader. En lokalplan kan ikke stille krav om, at der skal etableres solceller.
(11) bemærker, at der skal udstykkes flere boliggrunde i stationsbyer end i andre byer.	I arbejdet med planstrategien overvejes et princip om fokus på boliger i stationsbyer.

Emne – F. Landbrug	Forvaltningens bemærkninger
(1) bemærker, at klimamålene ikke kan nås uden at reducere den animalske produktion betragteligt og at dyrkning af lavbundsjord bør afvikles og ikke udvikles.	Der er særligt fokus på landbruget i arbejdet med klimaplanen. Med klimaplanen er der lagt op til, at der fortsat er dialog med parter fra landbruget om muligheden for grøn omstilling af fødevarereproduktionen. Derudover er der en målsætning om omlægning og udtagning af lavbundsjord.
(1) foreslår, at der skal udtages endnu mere lavbundsjord end der er beskrevet i klimaplanen.	Målsætningerne i klimaplanen er baseret på realistiske fremskrivninger og politiske ambitioner.
(7) bemærker, at landbruget i Viborg Kommune er den største udleder af klimagasser, og at der kun er opnået en beskedent reduktion fra år 1990 til år 2018.	I klimaplanen indgår en målsætning om, at udledningen af drivhusgasser fra landbrug og arealanvendelse er reduceret med 60 % ift. udledningen i 1990. Dette mål konkretiseres og omsættes til delmål i takt med, at de nationale rammer for reduktionsindsatsen i landbruget forbedres, og i forbindelse med dialogen og partnerskabet med landbruget. For nuværende indgår der en indsats i klimaplanen om, at kommunen vil indlede et samarbejde med landbrugsrådgivningscentre om, hvad den enkelte landmand kan gøre for at medvirke til reduktion af udledning af klimagasser. I den sammenhæng vil kommunen tage initiativ til flere inspirationsmøder for landmænd i kommunen. Derudover arbejder kommunen med udtagning af lavbundsjord samt skovrejsning.
(7) foreslår af klimaplanen udbygges med følgende: • Større fokus på plantebaseret fødevarereproduktion.	Klimaplanen vil løbende blive revideret. Dette kan indebære mere ambitiøse målsætninger og yderligere indsatser. Inden for landbrug har Viborg Kommune en målsætning om, at udledningen af drivhusgasser fra

• Visioner for at nedbringe behovet for de store husdyrhold. • Visioner for udnyttelse af al affald fra planteavl og husdyrbrug – ikke blot biogas men i kombination med PtX til fremstilling af biokul, brint og andre grønne brændstoffer. • Øget fokus på vilkårene for jordfordeling. • Flere partnerskaber på tværs af forskellige sektorer. Inddrage/inkludere uddannelsesinstitutioner, forskningsmiljøer, industri og produktionsmiljøer.	landbrug og arealanvendelse er reduceret med 60 % i år 2030 ift. udledningen i 1990. Dette mål konkretiseres og omsættes til delmål i takt med, at de nationale rammer for reduktionsindsatsen i landbruget forbedres, og i dialog og partnerskab med landbruget. Med klimaplanen er der lagt op til, at der ved næste kommuneplanrevision vil være øget fokus på udpegningen af arealer til skovrejsning, biogas og VE-anlæg. I den forbindelse skal der sikres klare rammer for landbrugets nye anlæg og teknologier. I kommune- og lokalplanlægningen præciseres mulighederne for at etablere gas- og energianlæg i forlængelse af biogasproduktion som f.eks. PtX, metanisering og lign. Det undersøges, om der også skal være muligheder for at etablere f.eks. bioraffineringsanlæg til græsprotein og biokul-pyrolyseanlæg i sammenhæng med biogasanlæg. Med klimaplanen er der desuden lagt op til forskellige samarbejder og partnerskaber. Indenfor landbrug er der allerede oprettet et dialogforum for grøn omstilling af landbruget med deltagelse af en række væsentlige aktører, bl.a. Landboforeningen Midtjylland, Familielandbruget, AU Foulum, Food & Bio Cluster Denmark, Velas, Asmildkloster Landbrugsskole, Hedeselskabet, biogasanlæg og Viborg Varme. Derudover skal der oprettes et inspirationsforummet, hvor der kan deltage folk fra både byråd, erhvervsliv, lønmodtagerorganisationer, uddannelsesinstitutioner, handel og turisme mv. På sigt kan det være, at der er behov for yderligere partnerskaber på tværs af forskellige sektorer.
(9) bemærker, at landbrugssektoren skal monitoreres tæt, da landbrugsaftalen ikke viser, hvordan målsætningerne om reduktioner opnås.	Klimaplanen vil løbende blive revideret. Dette kan indebære mere ambitiøse målsætninger og yderligere indsatser. Inden for landbrug har Viborg Kommune en målsætning om, at udledningen af drivhusgasser fra landbrug og arealanvendelse er reduceret med 60 % i år 2030 ift. udledningen i 1990. Dette mål konkretiseres og omsættes til delmål i takt med, at de nationale rammer for reduktionsindsatsen i landbruget forbedres, og i dialog og partnerskab med landbruget.
(9) påpeger, at Viborg Kommune bør sætte flere ressourcer af til udtagning af lavbundsjord, og at der bør udtages endnu mere lavbundsjord, som understøttes af en konkret målsætning om mængde.	For nuværende indgår der en målsætning i klimaplanen om, at alle lavbundsprojekter (i alt 2.726 ha), der var kendt i 2021, er gennemført. Yderligere gennemføres nye potentielle lavbundsprojekter i perioden 2030-2050 med samme CO₂-reduktion som de gennemførte projekter frem til 2030. Det betyder, at der skal udtages en mængde lavbundsjord, der giver samme CO₂-reduktion, som frem til 2030. Klimaplanen vil løbende blive revideret, og i den forbindelse kan der sættes flere konkrete mål, om udtagning af lavbundsjord. Målsætningerne i klimaplanen er desuden baseret på realistiske fremskrivninger og politiske ambitioner.

(9) foreslår, at Viborg Kommune arbejder for en mindsket animalsk produktion, hvilket bl.a. skal komme til udtryk i kommunens indkøbspolitik og kantinedrift.	Med klimaplanen er der lagt op til, at der kan udarbejdes grønne kostpolitikker. Desuden er der dialog med parter fra landbruget om muligheden for grøn omstilling af fødevareproduktionen. Derudover vil klimaplanen løbende blive revideret. Dette kan indebære mere ambitiøse målsætninger og yderligere indsatser								
(9) foreslår, at Viborg Kommune understøtter og faciliterer energibesparelser i landbruget.	En indsats for understøttelse og facilitering af energibesparelser i landbruget kan								
(9) mener, at klimaplanen skal indeholde et delmål om mindre animalsk produktion, og at kommunen skal fremme markedsmuligheder for plantebaseret landbrugsproduktion.	Med klimaplanen er der lagt op til, at der fortsat er dialog med parter fra landbruget om muligheden for grøn omstilling af fødevareproduktionen. Derudover vil klimaplanen løbende blive revideret. Dette kan indebære mere ambitiøse målsætninger og yderligere indsatser. Inden for landbrug har Viborg Kommune en målsætning om, at udledningen af drivhusgasser fra landbrug og arealanvendelse er reduceret med 60 % i år 2030 ift. udledningen i 1990. Dette mål konkretiseres og omsættes til delmål i takt med, at de nationale rammer for reduktionsindsatsen i landbruget forbedres, og i dialog og partnerskab med landbruget.								
(11) foreslår kløvergræs i stedet for enårige afgrøder på yderligere 10.000 ha, da det kan være med til at binde CO ₂ og give den dobbelte mængde protein for den halve udledning sammenlignet med korn.	I klimaplanen indgår en indsats om, at kommunen vil indlede et samarbejde med landbrugsrådgivningscentre om, hvad den enkelte landmand kan gøre for at medvirke til reduktion af udledning af klimagasser. I den sammenhæng vil kommunen tage initiativ til flere inspirationsmøder for landmænd i kommunen, hvor der evt. kan formidles om kløvergræs. Der er oprettet et rådgivende dialogforum for grøn omstilling af landbruget med deltagelse af en række aktører, bl.a. Landboforeningen Midtjylland, Familielandbruget, AU Foulum, Food & Bio Cluster Denmark, Velas, Asmildkloster Landbrugsskole, Hedeselskabet, biogasanlæg og Viborg Varme. I dialogforummet kan en indsats om kløvergræs evt. drøftes. Med klimaplanen er der lagt op til, at indsatserne for omstilling af landbruget vil konkretiseres løbende.								
(11) spørger til, hvor mange ha. lavbundsjord, der dyrkes i 2021?	I 2021 dyrkes ca. 7.900 ha. (79 km²) lavbundsareal i kommunen. <table border="1"> <tr> <td>Kommunens areal</td><td>1.409 km²</td></tr> <tr> <td>Markareal</td><td>857 km²</td></tr> <tr> <td>Lavbundsareal</td><td>128 km²</td></tr> <tr> <td>Dyrket lavbundsareal</td><td>79 km²</td></tr> </table>	Kommunens areal	1.409 km ²	Markareal	857 km ²	Lavbundsareal	128 km ²	Dyrket lavbundsareal	79 km ²
Kommunens areal	1.409 km ²								
Markareal	857 km ²								
Lavbundsareal	128 km ²								
Dyrket lavbundsareal	79 km ²								
(11) mener, at det skal fremgå, at kommunen ønsker mindre og ikke mere animalsk industri.	Med klimaplanen er der lagt op til, at der fortsat er dialog med parter fra landbruget om muligheden for grøn omstilling af fødevareproduktionen.								

Emne – G. Skovrejsning	Forvaltningens bemærkninger
(1) bemærker, at det er nævnt i Klimaplanen, at Viborg Kommune støtter privat skovrejsning, men det er ikke beskrevet hvordan. (1) mener, at Viborg Kommune bør opkøbe og tilplante jord omkring byerne.	Med klimaplanen er der bl.a. fastsat et delmål om, at 950 ha mere skov inden 2030, og yderligere 2.350 ha mere skov i perioden 2030-2050. For at indfri denne målsætning arbejdes der med forskellige indsatser herunder støtte til privat skovrejsning. I det videre arbejde med skovrejsning kan det specificeres nærmere hvordan Viborg Kommune støtter privat skovrejsning. Som en indsats til at understøtte målsætningen vil Viborg Kommune undersøge mulighederne for at rejse skov på kommunens egne ejendomme, der i øjeblikket lejes ud som landbrugsjord, og undersøge, hvor det er muligt at købe jord med henblik på skovrejsning. Derudover vil Viborg Kommune tage initiativ til at oprette partnerskaber for skovrejsning for at fremme skovrejsningen i tæt dialog med lodsejere, vandværker og andre organisationer eller virksomheder.
(1) foreslår, at der plantes skov på alle drikkevandsområder.	Viborg Kommune er opmærksom på muligheden for at bruge skovrejsning til at beskytte drikkevandsområder. Som en indsats for at indfri målsætningen om mere skov er der bl.a. fokus på at tilplante arealer, hvor det vil være gavnligt for drikkevandet.
(9) foreslår, at der udvikles en klimakompensationsordning til privat støtte (virksomheder og private) af kommunal skovrejsning, som sikrer plantning af skov på kommunale arealer med ekstern finansiering.	For at indfri delmålet om mere skov, kan der arbejdes videre med forskellige modeller for at opnå mere skovrejsning. Med klimaplanen og de tilknyttede indsatser er der lagt op til, at Viborg Kommune vil tage initiativ til at oprette partnerskaber for skovrejsning for at fremme skovrejsningen i tæt dialog med lodsejere, vandværker og andre organisationer eller virksomheder.
(11) foreslår, at ny skov skal være urørt og placeres så det gavner biodiversiteten fx ved at binde skovene i Hald Ege sammen med Finderup Øvelsesterræn.	Med klimaplanen fastsættes de overordnede målsætninger med tilhørende delmål og indsatser med særligt fokus på drivhusgasreduktion og klimatilpasning. Biodiversitet er ikke behandlet selvstændigt i klimaplanen, men ansues som en merværdi. Konkrete placeringer for skovrejsning, VE-anlæg mv. behandles selvstændigt i planlægning herfor.

Emne – H. Grundvand og klimatilpasning	Forvaltningens bemærkninger
(7) foreslår, at klimaplanen også varetager beskyttelse af grundvand som led i klimatilpasningen fx ved udlægning af arealer til skovrejsning, vådområder og lagring af overskydende vand.	Viborg Kommune arbejder med grøn omstilling indenfor: • Klima (drivhusgasreduktion og klimatilpasning) • Biodiversitet (en mangfoldig natur på land og i vand) • Cirkulær økonomi (affaldsforebyggelse, genbrug mv.) Klimaplanen fokuserer på planlægning og gennemførelse af målrettede indsatser inden for

	drivhusgasreduktion og klimatilpasning. Klimatilpasningen omhandler især, hvordan skadevoldende oversvømmelser undgås. I den forbindelse indgår en målsætning om, at områder, der har potentiale for at lagre CO₂ i fremtidige vådområdeprojekter, skal aktivt benyttes aktivt til vandparkering. Derudover indgår skovrejsning som en indsats i klimaplanen, og det nævnes, at skovrejsning kan være med til at sikre rent grundvand,
--	--

Emne – I. Kommunen som ejer/organisation	Forvaltningens bemærkninger
(1) mener, at Energi Viborg skal forpligtiges til at reducere sin CO ₂ -udledning.	I klimaplanen er det beskrevet, at ved revision af Energi Viborgs ejerstrategi, skal både klimatilpasning og klimaforebyggelse være i overensstemmelse med klimaplanens mål.
(1) foreslår, at Viborg Kommune arbejder for, at indenrigsflyvning fra Midtjyllands Lufthavn stopper, indtil den bliver CO ₂ -neutral.	
(9) synes, at 70 % reduktion i kommunen som organisation i 2030 er uambitiøst, og at der i stedet skal være en målsætning om en større reduktion.	Klimaplanens målsætninger er baseret på realistiske fremskrivninger og politiske ambitioner.
(9) foreslår, at byrådet går forrest og afholder sig fra at flyve, samt har en politik om begrænsning og udfasning af flyrejser.	
(9) foreslår, at Viborg Kommune kontinuerligt afsøger muligheden for, at opgaveløsningen kan ske med eldrevne køretøjer samt medvirke til at drive udviklingen.	Ved revision af klimaplanen kan det vurderes, om det er muligt at løse alle kommunens opgaver med eldrevne køretøjer, og hvorvidt det er en relevant indsats.
(9) foreslår, at alt kommunalt byggeri over 10 mio. kr. skal DGNB-certificeres, og at der stilles klimakrav til alt øvrigt byggeri.	Det indgår som indsats i klimaplanens bilag 1, at <i>der gøres øget brug af certificeringsordninger i kommunalt byggeri (f.eks. Svanemærket og DGNB) jf. kommunens handleplan for grønne indkøb.</i>
(9) foreslår, at alle kommunale bygninger som minimum skal være energiklasse C i 2030.	Med klimaplanen er der fokus på at energirenovere kommunens bygningsmasse. Kommunen har løbende foretaget energiforbedringer i bygningsmassen, der hvor det har været mest tiltrængt. I 2017 er der udført energimærkning på 390.000 m² af kommunens bygninger, som har vist, at der fortsat er et stort potentiale for energirenoveringer. På den baggrund har byrådet afsat 12 mio. kr. til energirenovering af kommunens bygninger. I det kommende arbejde med klimaplanen kan det evt. være relevant at arbejde målrettet med en minimumenergi klasse for kommunens bygninger.
(9) bemærker, at Viborg Kommune bør energirenovere	

mere end 15.000-20.000 m² pr år for at leve op til egne klimamål selvom det er i overensstemmelse med Energistyrelsens klimahandlingsplan. I den forbindelse skal energirenovering via ESCO-modellen undersøges.	
(9) påpeger, at Viborg Kommune bør arbejde for at påvirke nationalpolitik for bedre mulighed for opstilling af solceller.	
(9) foreslår, at rådhuskantinen kan gå forrest med en grøn kostpolitik med mere plantebaseret mad og stop for vand på plastflasker.	For nuværende indeholder klimaplanen ikke en indsats for udarbejdelse af en grøn kostpolitik for rådhuskantinen. Det er beskrevet, at der evt. kan udarbejdes grønne kostpolitikker. I det kommende arbejde med klimaplanen kan der derfor evt. arbejdes videre med en grøn kostpolitik for rådhuskantinen. På nuværende tidspunkt er der ingen mål eller indsatser med fokus på vand på plastflasker. I det videre arbejde med klimaplanen kan det være, at det bliver aktuelt.
(11) foreslår en grøn kostpolitik for Rådhuskantinen.	For nuværende indeholder klimaplanen ikke en indsats for udarbejdelse af en grøn kostpolitik for rådhuskantinen. Det er beskrevet, at der evt. kan udarbejdes grønne kostpolitikker. I det kommende arbejde med klimaplanen kan der derfor evt. arbejdes videre med en grøn kostpolitik for rådhuskantinen.
(11) bemærker, at ECSMV har projektnavnet <i>Energieffektivitet og CO₂-besparelser i virksomheder i Region Midtjylland</i> og at der bør være en lignende ordning efter 2022, som skal indgå i delmålene for 2030.	Navnet er ændret i klimaplanen til <i>Energieffektivitet og CO₂-besparelser i virksomheder i Region Midtjylland</i>
(11) foreslår, at Viborg Kommune skal understøtte udviklingen af grønne virksomheder gennem sine indkøb og planlægning fx: • Krav om bæredygtigt byggeri ifm. almene boliger og udstykninger af kommunale grunde. • Alle større udbud skal have krav om dokumentation for CO₂-udledningen i løsningen.	Kommunen kan stille krav til alment boligbyggeri om fx bæredygtighed. I det kommende arbejde med klimaplanen kan det evt. undersøges, om det er relevant med en indsats om krav til alment boligbyggeri. Planloven giver ikke lovhjemmel til at stille krav om bygningers energiklasse i nye lokalplaner. Med gældende lovgivning kan der stilles krav i lokalplaner om at benytte træ som byggemateriale i nye byggerier, som er et af de mest bæredygtige byggematerialer. Viborg Kommune vil i relevante nye lokalplaner udlægge områder, hvor træ skal benyttes som fx facademateriale. Der arbejdes desuden med dialog med projektudviklere og bygherrer samt med information om bæredygtige valg i byggerier, som kan formidles i lokalplaner og salgsmateriale til kommunale byggegrunde. Viborg Kommune vil løbende følge med i, om der kommer nye muligheder i planloven, som giver lovhjemmel til, at kommuneplanen og lokalplaner kan stille krav om bæredygtige tiltag.

	I handleplanen for grønne indkøb er der et princip om totaløkonomiske beregninger også ved bygger. Det kan evt. undersøges, om det er relevant at arbejde videre med et krav om dokumentation for CO ₂ -udledningen ved større udbud.
(11) påpeger, at byrådet ikke bør flyve på studietur, når andre medarbejdere også opfordres til at droppe flyveturene.	
(11) mener, at der skal være fokus på udskiftning af specialkøretøjerne til el-drevne alternativer hurtigst muligt, da markedet er i udvikling.	Ved revision af klimaplanen kan det vurderes, om udskiftning af specialkøretøjerne til el-drevne alternativer er en relevant indsats.
(11) forstår ikke teksten om indkøbspolitik og grønt regnskab, og foreslår at Viborg Kommune skal stille krav om dokumentation for CO ₂ -udledning ved alle større indkøb.	Der er udarbejdet et energi- og CO₂-regnskab for Viborg Kommune som organisation. Regnskabet er i første omgang baseret på kommunal kørsel og el- og varmekonsumet i kommunale bygninger. På sigt kan regnskabet udvides til også at indeholde klimabelastningen af materialer i kommunens byggeri og anlæg samt forbrug af varer og tjenesteydelser. Kommunens handleplan for grønne indkøb skal løbende opdateres. Ved disse opdateringer er det hensigten, at energi- og CO₂-regnskabet for Viborg Kommune som organisation skal indgå som data, og danne baggrund for handleplanen.

Emne – J. Inddragelse/samarbejde	Forvaltningens bemærkninger
(1) bemærker, at Danmarks Naturfredningsforening Viborg gerne deltager i et inspirationsforum.	Formen på inspirationsforummet er endnu ikke fastlagt. Det forventes, at efter endelig vedtagelse af klimaplanen vil arbejdet med at fastlægge form, deltagere mv påbegynde. Forvaltningen har noteret, at Danmarks naturfredningsforening Viborg gerne deltager. Inspirationsforummet er beskrevet i konstitueringsaftalen for byrådsperioden 2022 - 2025.
(1) foreslår, at der oprettes et klimaborgerterning, der refererer direkte til byrådet.	Oprettelse af et borgerting er nævnt som en mulighed ifm. inspirationsforummet. Der er endnu ikke truffet beslutning om, hvordan formen på de forskellige fora for engagement struktureres.
(1) oplyser, at Danmarks Naturfredningsforening Viborg gerne deltager i partnerskaber og dialogforum med landbruget.	I forbindelse med udarbejdelse af klimaplanen har Viborg Kommune haft kontakt til repræsentanter i landbrugserhvervet. Dette samarbejde forventes at fortsætte i en endnu ikke fastsat form. Det skal koordineres i forhold til det fungerende Det Grønne Råd, som er et rådgivende forum for Viborg Byråd, hvor bl.a. DN og repræsentanter fra landbrug og skovbrug deltager. Forvaltningen har noteret, at Danmarks naturfredningsforening Viborg gerne deltager i partnerskab og dialogforum med landbruget.

(1) oplyser, at Danmarks Naturfredningsforening Viborg gerne deltager i FN17 Business Center.	FN17 Business Center er etableret og drevet af et partnerskab mellem virksomheder, erhvervsfremmeaktører og offentlige institutioner. Formålet er at motivere og inspirere virksomheder til bæredygtig udvikling og understøttelse af FN's 17 verdensmål. Dette sker bl.a. via • Workshops for medarbejdere, bestyrelse eller ledelse • Én til én sparring • Webinarer med aktuelle emner og temaer • Inspirationsdage med oplæg fra andre virksomheder • Virksomhedsforløb med flere workshops over en periode • Netværk til vidensdeling og erfaringsudveksling Danmarks Naturfredningsforening kan tage initiativ til at kontakte FN17 Business Center for at høre om muligheden for at indgå et samarbejde.
(1) tilbyder, at Danmarks Naturfredningsforening Viborg kan være partner i det partnerskab for skovrejsning, der nævnes i Klimaplanen.	Der er endnu ikke fastsat en form på partnerskabet for skovrejsning. Forvaltningen har noteret, at Danmarks Naturfredningsforening gerne deltager i partnerskabet.
(5) oplyser, at Cyklistforbundet i Viborg gerne samarbejder med Viborg Kommune og bidrager med flere forslag til konkrete tiltag.	Forvaltningen har noteret, at Cyklistforbundet i Viborg gerne vil samarbejde om forslag til konkrete tiltag. Efter endelig vedtagelse af klimaplanen påbegynder implementeringsarbejdet, og i den forbindelse kan udvikling af tiltag blive relevant.
(11) bemærker, at det ikke er nok med lokal medbestemmelse til <i>den grønne pulje</i> , og at en større andel af fortjenesten skal tilfalde lokale.	Byrådet vedtog i juni 2022 administrationsgrundlag for grøn pulje (link til sag nr. 2 i byrådet den 20. juni). Heri er det fastsat, at grøn pulje deles i to dele, som alt efter indkomne ansøgninger søges fordelt efter følgende fordelingsnøgle i prioriteret rækkefølge: 1. Pulje til naboer og lokalområde – 60% 2. Pulje til grøn fond - 32% De resterende 8% afsættes til administration af grøn pulje.
(11) foreslår, at der oprettes et klimaborgerting eller kommunalt klimaråd i stedet for et inspirationsforum. Klimaborgertinget skal fx bidrage med en uvildig offentlig vurdering af, om kommunen understøtter klimaplanen med sine beslutninger. (11) mener, at inspirationsforummet mangler formål, økonomi og magt, og stiller spørgsmål ved, hvem der skal engagere sig i forummet.	Formen på inspirationsforummet er endnu ikke fastlagt. Det forventes, at efter endelig vedtagelse af klimaplanen vil arbejdet med at fastlægge form, deltagere mv påbegynde. Inspirationsforummet er beskrevet i konstitueringsaftalen for byrådsperioden 2022 - 2025 .
(11) foreslår, at virksomheder, kan få en klimascreening gennem FN17 business center, så de	FN17 Business center etableres og drives i et bredt partnerskab mellem private virksomheder, erhvervsfremmeaktører og offentlige institutioner. Viborg Kommune er partner.

kan finde ud af, hvor de udleder mest evt. med direkte omstillingsstøtte til små virksomheder. (11) nævner, at Bornholm har erfaring med det.	Følgende er et udpluk af aktiviteterne i FN17 Business center: • Workshops for medarbejdere, bestyrelse eller ledelse • Én til én sparring • Webinarer med aktuelle emner og temaer • Inspirationsdage med oplæg fra andre virksomheder • Virksomhedsforløb med flere workshops over en periode • Netværk til vidensdeling og erfaringsudveksling
(11) bemærker, at ejerskab over Elnet Midt ikke er nævnt i klimaplanen, og at det skal være tydeligt i ejerstrategierne, at kommunen er tilfreds med lang tilbagebetalingstid på klimainvesteringer.	I klimaplanen er det beskrevet, at som medejer af forsynings- og transportselskaber og via ejerstrategier kan kommunen sætte aftryk på udviklingen i disse selskaber både i forhold til klimaforebyggelse og klimatilpasning. Der er nævnt eksempler på selskaber som Viborg Kommune er medejer af.

Emne – K. Uddannelse og fællesskab	Forvaltningens bemærkninger
(5) mener, at der snarest skal udarbejdes konkrete forslag til de initiativer, der øger borgernes grønne bevidsthed og viser hvordan borgere kan bidrage til den grønne omstilling.	Med Grønne Sammen inddrages og engageres borgere om grøn omstilling herunder, hvordan vi hver især kan være mere grønne og bæredygtige i hverdagen. I år afholdes Den Grønne Festival, hvor der vil være inspirerende oplæg, workshops og underholdning samt stande med inspiration og idéer.
(9) foreslår, at Viborg Kommune støtter og promoverer Repair Caféer ifm. grønne sammen. Dette kan være i samarbejde med det lokale erhvervsliv og FN17 Business Center.	Som en del af grønne sammen vil der være inspiration om Repair Caféer. Alle har haft mulighed for at byde ind med aktiviteter, stande mv. Næste år kan der evt. være større fokus på Repair Caféer.
(9) foreslår, at følgende delmål også omfatter alle ansatte i Viborg Kommune: <i>Vi uddanner fremtidens borgere til at bygge og efterspørge fremtidens bæredygtige samfund. Klima og bæredygtighed er en naturlig og integreret del af undervisningen i Viborg Kommunes folkeskoler.</i>	I det kommende arbejde med klimaplanen kan det undersøges, om delmålet også skal omfatte alle ansatte i Viborg Kommune.
(9) mener, at forslaget om, at der kan udarbejdes handleplaner, der f.eks. kan indeholde grønne kostpolitikker, skal ændres til at være en selvfølge.	I det kommende arbejde med klimaplanen kan det undersøges nærmere, om der skal udarbejdes grønne kostpolitikker.
(9) efterspørger præcisering af, hvad der menes med	Som en indsats til delmålet fastlægger planen, at kommunen integrerer klima og bæredygtighed i

delmålet om, at hensynet til klima skal indgå i alle kommunens aktiviteter.	hverdagen og i mødet med borgeren og samarbejdspartneren i alle Viborg Kommunes institutioner og administrationsenheder. Delmålet vil blive udfoldet i det videre arbejde med implementering af klimaplanen.
(9) foreslår, at der også undervises i forskelle i klimaaftryk mellem animalske og plantebaserede fødevarer.	I det kommende arbejde med klimaplanen kan det undersøges, om der også skal undervises i forskelle i klimaaftryk mellem animalske og plantebaserede fødevarer.
(11) påpeger, at listen med 20 grønne råd er god, men at der skal mere til for at ændre hverdagens vaner.	Med Grønne Sammen inddrages og engageres borgere om grøn omstilling herunder, hvordan vi hver især kan være mere grønne og bæredygtige i hverdagen. I år afholdes Den Grønne Festival, hvor der vil være inspirerende oplæg, workshops og underholdning samt stande med inspiration og idéer.
(11) foreslår, at Repair Cafeer kan være en del af grønne sammen.	Som en del af grønne sammen vil der være inspiration om Repair Caféer. Alle har haft mulighed for at byde ind med aktiviteter, stande mv. Næste år kan der evt. være større fokus på Repair Caféer.
(11) mener, at forslaget om, at der kan udarbejdes handleplaner, der f.eks. kan indeholde grønne kostpolitikker, skal ændres, så der ikke står for eksempel.	I det kommende arbejde med klimaplanen kan det undersøges nærmere, om der skal udarbejdes grønne kostpolitikker.
(12) mener, at formålet med grønne sammen er at påvirke eleverne politisk i den retning, som politikerne ønsker frem for, at eleverne skal lære noget.	Emneugerne "Grønne sammen" er etableret i forbindelse med implementeringen af Viborg Kommunes Sammenhængsmodel. Bæredygtighed er et af temaerne i sammenhængsmodellen. Med "Grønne sammen" ønsker kommunen at sætte fokus på dette tema og samle kommunen, herunder skoler og dagtilbud, om dette fælles fokus. Emneugerne skal oplyse om temaer/emner, der vil gøre eleverne i stand til at træffe bevidste og oplyste valg.

Emne – L. Manglende miljøvurdering	Forvaltningens bemærkninger
(8) mener, at det er i strid med gældende EU-lovgivning, at der ikke er gennemført miljøvurdering af forslaget til klimaplan.	Forvaltningen vurderer, at klimaplanen ikke er omfattet af miljøvurderingslovens krav om screening eller miljøvurdering. Det begrundes med, at klimaplanen i sin overordnede detaljeringsgrad ikke fastlægger rammer for fremtidige anlægstilladelser, der er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1 og 2 eller i øvrigt vurderes at få væsentlig indvirkning på miljøet. Desuden medfører klimaplanen ikke væsentlig påvirkning af et udpeget internationalt naturbeskyttelsesområde. Klimaplanen beskriver kun indsatser, som senere kan udløse behov for fastlæggelse af rammer for anlægstilladelser. Såfremt disse senere rammer for anlægstilladelser er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1 og 2, vil disse blive vurderet, når projekterne konkretiseres.

Emne – M. Affald	Forvaltningens bemærkninger
(9) påpeger, at for at opnå en klimaneutral affaldssektor, skal renovationsbilerne være nul-emissionsbiler, og at HVO (hydrogeneret vegetabilsk olie) derfor ikke er relevant.	De teknologiske rammer og muligheder for en klimaneutral renovationsindsamling er i konstant udvikling, og Viborg Kommune har som mål, at vi i kommende udbud for renovationsindsamling forfølger strategien for nul-emissionsbiler indenfor en realistisk økonomisk ramme dvs. såfremt det giver mening og er muligt. I forbindelse med det aktuelle udbud af renovationskørsel for 2024+, er der en række driftsmæssige aspekter der i forbindelse med markedsdialog og tilbudsindhentning har vist sig at være uhensigtsmæssigt ved brug af renovationsbiler på fx 100% el i en geografisk stor kommune som Viborg. Her har en kombination af primært el og med HVO supplement vist sig at være et mere bæredygtigt valg, som også kan sikre en stabil drift og kan gennemføres indenfor en rimelig økonomisk ramme. Dette skyldes bl.a. at 2022 teknologien på renovationsområdet endnu ikke kan retfærdiggøre, at man forfølger nul-emissionsstrategien 100%. Eksempelvis er el-renovationsbilernes rækkevidde endnu ikke stor nok til at dække distancebehov i alle områder af Viborg Kommune, og det vil derfor kræve urimelige investeringer i antallet af renovationsbiler og etablering af opladningsmuligheder i kommunen.
(9) foreslår, at Viborg Kommune skal understøtte reparationer og cirkulær ressourceanvendelse både blandt borgere, det private og det offentlige.	Forvaltningen henviser bl.a. til Viborg Kommunes affaldshåndteringsplan for 2021-2026 , som bl.a. indeholder initiativer på affaldsområdet med fokus på genbrugseffekter, herunder mulighed for forsøgsordninger og værksteder med inddragelse af borgere, erhverv og offentlige institutioner og offentlige virksomheder.
(9) bemærker, at genanvendelsesprocenten skal være højere end lovgivningens minimumskrav.	Lovgivningens minimumskrav er nationale mål, som landets 98 kommuner i fællesskab opnår under hensyn til lokale vilkår, afsætningsmuligheder, anlæg m.m. Dvs. nogle kommuner vil kunne opnå højere genanvendelse end andre med baggrund i de særlige vilkår de opererer under. I Viborg Kommune er der fastsat lokalpolitiske krav om at opnå de nationale mål som minimum, og derved som kommune gå forrest ift. at opfylde de nationale målsætninger på området. Muligheder for at realiserer højere procentmål vurderes løbende.
(11) mener, at kommunen skal støtte Repair Caféer.	Forvaltningen har noteret, at der er et ønske om støtte til Repair Caféer
(11) bemærker, at renovationskørsel skal ske med nul-emissionsbiler, og at det ikke er tilstrækkelig med målsætningen om køretøjer med ikke-fossilt brændstof.	De teknologiske rammer og muligheder for en klimaneutral renovationsindsamling er i konstant udvikling, og Viborg Kommune har som mål, at vi i kommende udbud for renovationsindsamling forfølger strategien for nul-emissionsbiler indenfor en realistisk økonomisk ramme dvs. såfremt det giver mening og er muligt. I forbindelse med det aktuelle udbud af renovationskørsel for 2024+, er der en række driftsmæssige aspekter der i forbindelse med markedsdialog og tilbudsindhentning har vist sig at være uhensigtsmæssigt ved brug af renovationsbiler på fx 100% el i en geografisk stor kommune som Viborg. Her har en kombination af primært el og med HVO supplement vist sig at være et mere bæredygtigt valg, som også kan sikre en stabil drift og kan gennemføres indenfor en rimelig økonomisk ramme. Dette skyldes bl.a. at 2022 teknologien på renovationsområdet endnu ikke kan retfærdiggøre, at man forfølger nul-emissionsstrategien 100%. Eksempelvis er el-renovationsbilernes rækkevidde endnu ikke stor nok til at dække distancebehov i alle områder af Viborg Kommune, og det vil derfor kræve urimelige investeringer i antallet af renovationsbiler og etablering af opladningsmuligheder i kommunen.

(11) mener, at bygge- og anlægsaffald skal med i planen.	Forvaltningen har noteret, at der er et ønske om yderlig fokus på bygge- og anlægsaffald.
(11) påpeger, at markedsgørelsen af affaldsbehandlingen skaber usikkerhed for, om målene for genanvendelse og cirkulær økonomi kan nås.	Det er fortsat kommunernes ansvar og pligt at sikre, at der opnås høj og troværdig reel genanvendelse af det affald der indsamles og afsættes via de kommunale ordninger. Dette sikres fremadrettet i kommunens konkrete udbud og tilbudsindhentning bl.a. ved at stille krav til genanvendelsesmetoder eller mål samt at sikre en løbende og regelmæssig kontrol og dokumentation af affaldets rejse.

Emne – N. Klimaregnskab	Forvaltningens bemærkninger
(9) mener, at energiforbruget fra Apple skal indgå i klimaregnskabet eller at der skal laves et parallelt regnskab, hvor virksomhedens energiforbrug indgår.	Fremskrivningen af kommunens klimaregnskab tager afsæt i Energistyrelsens Klimastatus og -fremskrivning fra april 2021, som ud fra bl.a. nationale energiaftaler indeholder en forventning om grøn omstilling af det danske elforbrug frem mod 2030. Derfor er det forudsat, at emissionsfaktoren for det marginale el-forbrug (residual-el i kommunens elimport) reduceres fra 124 ton CO ₂ /TJ i 2018 til 0 ton CO ₂ /TJ i 2030. Apples datacenter kan medføre en meget stor stigning i elforbruget i kommunen, men i 2030 forventes dette elforbrug – ligesom øvrigt elforbrug – at være baseret på vedvarende energi, og ikke medføre nogen udledning af drivhusgas. Det er valgt ikke at indregne et fremtidigt elforbrug fra Apple i fremskrivningen, dels fordi kommunen ikke har sikker viden om dette eller andre virksomheders fremtidige elforbrug, dels fordi elforbrug i 2030 ikke har betydning ift. klimaplanens overordnede klimamål.
(9) bemærker, at Aarhus Kommune arbejder for at inkorporere scope 3, og at Viborg Kommune bør gøre det samme samt øge ambitionerne for 2030. (9) foreslår, at der udarbejdes en plan for indfasning af scope 3.	
(11) mener, at energiforbruget fra Apple skal indgå i klimaregnskabet eller at der skal laves et parallelt regnskab, hvor virksomhedens energiforbrug indgår.	Fremskrivningen af kommunens klimaregnskab tager afsæt i Energistyrelsens Klimastatus og -fremskrivning fra april 2021, som ud fra bl.a. nationale energiaftaler indeholder en forventning om grøn omstilling af det danske elforbrug frem mod 2030. Derfor er det forudsat, at emissionsfaktoren for det marginale el-forbrug (residual-el i kommunens elimport) reduceres fra 124 ton CO ₂ /TJ i 2018 til 0 ton CO ₂ /TJ i 2030. Apples datacenter kan medføre en meget stor stigning i elforbruget i kommunen, men i 2030 forventes dette elforbrug – ligesom øvrigt elforbrug – at være baseret på vedvarende energi, og ikke medføre nogen udledning af drivhusgas. Det er valgt ikke at indregne et fremtidigt elforbrug fra Apple i fremskrivningen, dels fordi kommunen ikke har sikker viden om dette eller andre virksomheders fremtidige elforbrug, dels fordi elforbrug i 2030 ikke har betydning ift. klimaplanens overordnede klimamål.
(11) mener, at CO ₂ -udledningen fra afbrænding af biomasse skal medregnes i klimaregnskabet.	Klimaregnskabet er udarbejdet på baggrund af internationale standarder. Afbrænding af biomasse regnes for CO ₂ -neutralt ved opgørelsen af de danske drivhusgasudledninger. Der kommer CO ₂ ud af

	skorstenen, når biomassen brændes af, men ifølge de internationale regler skal udledningen konteres i det land, der udtager biomassen fra sine skove. Udtager et land biomasse, så kulstofpuljen i dets skove reduceres, skal det ifølge de internationale regler tælles med som en udledning i landets klimaopgørelse.
(11) foreslår, at omregningsfaktoren (GWP) fra metan til CO₂e ændres fra 100 år til 20 år.	Drivhuspotentialet (også kaldet Global Warming Potential (GWP) for kuldioxid sættes pr. definition til 1. Drivhuspotentialet for de øvrige drivhusgasser omregnes til CO₂ ækvivalenter (CO₂e). CO₂e er et mål for, hvor meget, de øvrige drivhusgasser bidrager til den globale opvarmning i forhold til drivhusgassen kuldioxid i et hundredårigt perspektiv. FN's klimapanel har fastlagt omregningsfaktorer for hver af de drivhusgasser, som beregnes i klimaregnskabet. Omregningen er en forudsætning for at kunne opgøre den samlede drivhuseffekt af alle drivhusgasser. I den forbindelse er anvendelse af samme tidsperspektiv også en forudsætning selvom fx CO₂ kan forblive længere tid i atmosfæren. Det kommunale klimaregnskab følger opgørelsesmetoden i det nationale klimaregnskab, som anvender GWP100.
(11) mener, at scope 3 mangler.	Klimaregnskabet er opbygget i overensstemmelse med de retningslinjer, som er vedtaget af FN's klimapanel for beregning af drivhusgasser og med de retningslinjer, som er anvendt nationalt i forbindelse med den årlige danske afrapportering af det nationale klimaregnskab til FN's klimapanel. Det kommunale klimaregnskab rummer med få undtagelser de samme aktivitetstyper som FN's klimaregnskab og det nationale klimaregnskab. I flere tilfælde anvendes de såkaldte implicitte emissionsfaktorer fra det nationale klimaregnskabs CRF-tabeller. En CRF-tabel er en tabel, som er opstillet i det fælles afrapporteringsformat (Common Reporting Format), som er vedtaget af FN. En implicit emissionsfaktor er en aggregeret faktor, som er beregnet ud fra de FN vedtagne metoder og formler på baggrund af nationale datainput.
(11) påpeger, at undtagelsen af Apple i energiregnskabet viser problemet med undtagelse af scope 3. (11) antager, at Apple er undtaget på baggrund af vindmøllestrøm produceret andetsteds, men anfægter at det er problematisk i og med, at strømmen forbruges i Viborg Kommune.	Apples datacenter kan medføre en meget stor stigning i elforbruget i kommunen, men i 2030 forventes dette elforbrug – ligesom øvrigt elforbrug – at være baseret på vedvarende energi, og ikke medføre nogen udledning af drivhusgas. Det er valgt ikke at indregne et fremtidigt elforbrug fra Apple i fremskrivningen, dels fordi kommunen ikke har sikker viden om dette eller andre virksomheders fremtidige elforbrug, dels fordi elforbrug i 2030 ikke har betydning ift. klimaplanens overordnede klimamål. Manglende medtagelse af strømforbruget fra Apple skyldes ikke, at regnskabet ikke rummer scope 3 og en evt. aftale mellem Apple og en strømleverandør.

Emne – O. Opfølgning og indhold	Forvaltningens bemærkninger
(9) foreslår, at klima, bæredygtighed og klimaregnskab skal med i alle sagsfremstillinger. Dette skal være med til at sikre politisk og forvaltningsmæssig forankring.	I klimaplanen indgår et delmål om, at hensyn til klima skal indgå i alle kommunens aktiviteter. Det er ikke specificeret, hvordan målet skal udfoldes udover, at kommunen integrerer klima og bæredygtighed i hverdagen og i mødet med borgeren og samarbejdspartneren i alle Viborg Kommunes institutioner og administrationsenheder. Klimaplanen beskriver som ny indsats: - at kommunen skal fastlægge en praksis for, at den klimamæssige effekt vurderes ved nye projekter for kommunale veje, stier og parkeringspladser. - at vurdering af konsekvenser for klima og bæredygtighed skal indgå som grundlag for alle beslutninger om borgere og ansattes transport vedr. rejsemål som angår Viborg Kommunes drift. Disse vurderinger vil formentlig indgå i sagsfremstillinger, og kan således være begyndelsen til at vurderinger af klima og bæredygtighed kommer til at indgå i flere sagsfremstillinger.
(9) foreslår, at klimaplanen evalueres og opdateres mindst hvert andet år med tydelige delmål. Hvis ikke delmålene nås, bør kommunen være forpligtet til korrigerende handlinger.	Jf. klimaplanen vil forvaltningen årligt udarbejde en evaluering af indfrielse af de overordnede målsætninger, nøgleindikatorer for delmål og de vigtigste indsats i klimaplanen for at følge op på, om alt skrider planmæssigt frem.
(9) foreslår, at teksten i klimaplanen ændres, så der står <i>de klimaforandringer, der vil ramme frem for de klimaforandringer, der kan ramme.</i>	Klimaplanen er blevet tilpasset med den foreslåede ændring.
(9) foreslår, at principperne for grøn omstilling tilpasses klimaplanen, og fokuserer mindre på vækst og lokale arbejdspladser, men i stedet understøtter vigtigheden af, at vi lever i overensstemmelse med klodens bæreevne.	Klimaplanen beskriver på s. 5 nogle principper for grøn omstilling. Hensigten med principperne er ikke at opstille en prioritering eller et modsætningsforhold mellem vækst og grøn omstilling. Principperne sætter fokus på, at det kræver en omfattende, langvarig og vedvarende indsats at nå klimamålene. De er udtryk for, at planen ikke kun skal opstille ambitiøse mål, men også realistiske mål, og at der er en vej til at gennemføre en grøn omstilling.
(9) foreslår, at der udarbejdes et eksternt grønt regnskab, der skal give overblik over udledningen forbundet med varer og tjenesteydelser, der importeres til kommunen. Overblikket skal give grundlag for at fastsætte konkrete målsætninger på området.	
(9) foreslår, at der udarbejdes en måltidsstrategi fx med en målsætning om 70 % reduktion af CO ₂ -aftrykkes fra kommunale måltider i 2030 og 30 % i 2025.	For nuværende indgår der ikke en indsats i klimaplanen om udarbejdelse af måltidsstrategi. I det videre arbejde med klimaplanen kan det være, at det bliver aktuelt.

(9) foreslår, at målsætninger for status på grønne indkøb, skal skrives ind i klimaplanen,	Klimaplanen er den overordnede plan for reduktion af udledning af klimagasser i Viborg Kommune. Planen afføder andre mere emnespecifikke strategier, som alle skal ses i sammenhæng med den overordnede klimaplan. Detail-indhold i disse planer indgår nødvendigvis ikke i den overordnede plan.
(11) bemærker, at der mangler hyppige opfølgninger på klimaplanen fx årligt eller hvert andet år.	Jf. klimaplanen vil forvaltningen årligt udarbejde en evaluering af indfrielse af de overordnede målsætninger, nøgleindikatorer for delmål og de vigtigste indsatser i klimaplanen for at følge op på, om alt skrider planmæssigt frem. I starten af hver ny byrådsperiode tages klimaplanen op til revision, og der kan opstilles nye målsætninger, der tager højde for nye rammebetingelser, teknologiudvikling, osv.